

Slika iz bojišča.

Nek avstrijski topničarski nadporočnik pisal je iz Metz-a pred kratkim svoji v Ajdovščini pri Gorici živeči ženi med drugim sledeče: „Povedati Ti še moram, zakaj da Ti danes pišem in Te prosim, da bi za me molila. Pomisli, samo za en las je manjkalo, da nisem bil mrtev. Bilo je dne 26. marca t. l. ob 11. uri predpoldan, ko sedim v svoji pisarnici v pritličju vojašnice. Naenkrat zaslišim strašanski pok obenem pa tudi zagledam kamenje in prst v dvorišču na tla padati. Iz sovražnega zračnega balona bila je namreč vržena bomba, ki je samo pet metrov od mene eksplodirala. Ko bi bil sovražnik bombo le četrt sekunde preje vrgel, bi Tvoj mož sedaj ne živel več. Perva moja misel je bila: Molitvi moje žene in moje matere imam svoje življenje zahvaliti!“ Na zunaj je bilo grozno pogledati. V tleh je bila 3 metre globoka in pet metrov široka luknja. Trije vojaki so bili docela raztrgani, enega je vrglo 3 metre daleč k hišni steni, enega pa čez visoko streho. Sovražnik je najbrž mislil pri lepem vremenu dobro zadeti na krdelo vojakov (Baravcev), ki so na bližnjem vežbališču eksercirali. Toda k sreči jih ni zadel. Čuda je, da so ostale šipe moje pisarne cele, rekel bi, da je sploh bil čudež božji. Hvalim Boga za svojo rešitev in vidve storite istotako!“

Dopisi.

Iz severnega bojišča prejel je „Stajerc“ m. dr. to-le pismo: „Slavno uredništvo! Tukaj Vam pošlamo nekaj slik iz bojišča, o čem ljudje gotovo radi čitajo.

Kakor bratje se pogovarjamo in si pripovedujemo nekoč v gozdu ležeči marsikatero dogodke; kako dobro da smo ukovali v marsikateri bitki kosmatega Rusa.

Ko smo naše pripovedke že skoraj končali, oglaš se še Jožef Celcar, doma iz Vukovskega dola pri Mariboru. Kaj bo le povedal? Začel je kar „s svojim prvim dnevom“, ko je bil v bitki pri Svarcavi. Kako hrabro so nastopali in hruli nad sovražnika, do katerega so prišli prvokrat dne 26. avgusta. Komaj da so našli v vas prikorakali, začeli so Rusi in vaščani (civilisti) po naših stajerskih fantih in možeh hudo streljati. A naenkrat, — tako pripoveduje Celcar — začujemo povelje za strel in začeli smo sovražnike pokati in kositi, da so bile redi mrtvih kakor trave na bujnem travniku. To je trajalo kake tričetr ure. Sedaj dojde nam naznanilo, da hoče nas sovražnik tudi še od desne strani in od zadaj prijeti. A ni se mu posrečilo. Dobim povelje, da moram z malo četico iti proti sovražniku in se tako dolgo bojevati, da bode ruski ogenj iz strojnih pušk utihnil. Obveljalo je. Tako smo s tem činom obvarovali tri čete (cuge) naše kompanije. Začel sem se nato pomikati nazaj, posamezen mož za možem tako dolgo, da je pri meni ostal še samo eden mož z imenom Joh. Plenk, doma iz Gradca. Ta mi reče: „Zdaj pa beži!“ Jaz mu odgovorim: Prvo bežiš ti, potem še-le jaz.“

Celcar se je na roki lahko ranjen vrnil k nam in tudi nekaj njegovih tovarišev se je še znašlo. Dne 27. septembra bil je odlikovan z veliko srebrno svetinjo za izkazano hrabrost na bojišču.

Kako je bilo v posameznih bitkah, se ne da povedati, to se mora doživeti.

Nekatere reči pa Vam vendar še moram povedati... Bilo je na nekem griču blizu Karpat. Rusi so že iz daljave začeli na nas streljati, toda mi Stajerci se jih nismo ustrašili. Sedaj zaukaže poveljnik, da morajo iti štirje možje na sosednji grič ogledovat, kje je ravno da je in koliko je sovražnika. Tudi Celcar gre skorajž seboj. Bila je že skoraj nočna tema. Celcar naenkrat zagleda pred seboj Rusa, ki je meril s puško nanj. Naš junak urno priskoči, prime za puškino cev ter zagrmí nad Rusom: „Zdaj greš z menoj!“ Ko se je kosmatin le še

vlekel za puško, mu Celcar zatrobi: „Če ne greš, te zdrobim!“ Nato reče Rus: „Idem, hoj“. Celcar ga vpraša, če je še več Rusov tod koli, nakar mu vjetnik potrdi z „hoj“ (ja). Celcar o tej poizvedbi urno obvesti tri čete, ki so v strelskih jarkih v kratkem času vjele še 24 Rusov, kar jih je bilo več, so pa popihali.

Zanimiv je še sledeči slučaj. Nekega dne v začetku februarja dobil je Celcar povelje iti s štirimi možmi v vas Jasnjunka, kjer naj kupi mizo, klop in tudi svinjo za kakih 50 kron, da bi se v naših jarkih malo pogostili. Toda Celcar bi še tudi rad imel kakega Rusa povrh. Pred vasio pride mu neka ženska nasproti, ki ga svari: „Ne hodite v vas, ker so že Moskali v halupah (Rusi v hišah)!“ Celcar ji veli, naj se takoj vrne ter gredoč malo z roko zamahne pred tisto hišo, v kateri da so Rusi. Ženska vse rada uboga in stori, kar se ji je naročilo. Nato so previdno toda s pogumom stopali proti dotični halupi. Trije možje stopijo vsak k svojemu oknu, Celcar in še eden tovariš pa vstopita v hišo, kjer sta preplašene 3 Ruse vjela ter sprav dobro rejenim praščkom in z drugo ropotijo vred privedla h kompaniji. Imeli smo dobro večerjo, Celcar pa je dobil od g. stotnika dar 8 kron.

Ta junak se že bojuje od začetka vojske do današnjega dne pri najboljšem zdravju.

K sklepu pa še pozdravljamo iz daljnega bojišča naše ljube stariše, žene, otroke, brate sestre in vse prijatelje in znance: Franc Roj, Franc Lorbek, Johan Šprinčnik, Martin Lekešič in Martin Fras, vsi peteri doma iz St. Jakoba v Slov. gor.; Karl Fras in Anton Šantl, doma iz Vukovskega dola, ter Bruno Rospo in Johan Lach, doma iz ptujskega polja. K. u. k. Inf.-Rgmt. Nr. 47, 8. Komp. Feldpost Nr. 73.

Vojaške zadeve.

Pravice vojakov in njih svojcev.

Nadaljevanje.

Kdor je vsled ranjenja izgubil roko ali nogo, dobi 16 K mesečno.

Kdor roke ali noge ne more več rabiti in postane vsled tega nezmožen za pridobivanje živlenskih pomočkov, kakor tudi, kdor je bil težko ranjen na glavi, na prsih ali na spodnjem delu telesa, tako, da je nastopila popolna in trajna oslabeitev pri opravljanju važnih živlenskih organov (pridobitvena nezmožnost topot ne igra nobene vloge), dobi ravno tako 16 K mesečno.

Kdor je vsled ranjenja izgubil dvoje udnih delov ali če je oslepel na obeh očeh, ali če spoznava samo prav zelo velike predmete v najbližji bližini, ali če more razločevati samo svetlobo od teme, dobi 23 K 33 vin. mesečno.

Ravno tako kakor penzije za invalide se dobivajo tudi doklade za ranjence prvega vsakega meseca, ki mu sledi sklep superarbitracijske komisije. Doklada za ranjence se ustavi ob izselitvi iz Avstro-Ogrske ali ob smrti, plačevanje penzije za invalide pa samo z odhodom iz invalidnega stanja.

Invalidno penzijo lahko opustimo; če namreč komisija razvidi, da bo ostal vojak najbrž še dve leti pri življenju, se da mož na njegovo zahtevo lahko odpravni na (Abfertigung) namesto penzije. Odpravnina znaša štiriindvajsetkrat toliko kakor mesečna penzija, toraj za vojaka brez šarže 144 K, za prostaka 192 K, za korporala 240 K, za četovodjo 288 K in za narednika 336 K. Ker je odpravnina tako neznatna, da se ne ve, kaj bi se z njo pravzaprav počelo, je bolje prejemati penzijo. Za doklade za ranjence ne pozna zakon ne opustitve in tudi ne odpravnine.

Oskrbovanje v invalidni hiši.

Kdor je oslepel v vojaški službi ali kdor je bil težko poškodovan, tako da potrebuje posebno negovanje in paznost, ima pravico zahtevati, da ga vsprejmejo v vojaško invalidno hišo. Dotičnik doli potem preskrbo, hrano, obleko in plačo po šarži, ki jo je imel, in pa doklado za ranjence.

Kaj dobe svojci padlih tekem enega leta.

V Avstriji imamo od leta 1887. postavo, ki določa penzije za vdove in otroke padlih vojakov.

Postava dovoljuje pravico do zahteve, če je vojak umrl v vojski ali vsled vojske. Vseeno je, če je padel neposredno pred sovražnikom ali če je umrl vsled ran, ki jih je dobil v vojni, ali če je nastalo poškodovanje na drugačen način, samo če ga je zadelo v izvrševanju vojaške službe in brez lastne krivde vojaka, ali če je bila smrt posledica nalezljive, v kateremkoli službenem kraju in v bolnici dobljene bolezni, ali če je bila smrt posledica vojnih naporov.

Penzije vdov.

Visokost penzije je različna v prvih šestih mesecih po smrti in pozneje. V prvih šestih mesecih je tako visoka kakor podpora, ki jo je dobivala žena med vojno službo svojega moža; z drugimi besedami: šest mesecev se izplačuje vdovi podpora dalje, če je žena dobivala podporo. Če pa ni dobivala nobene podpore, ker je imela morda kak zaslužek, pa je ta zaslužek izgubila šele po smrti svojega moža, sme prositi potem sama še za podporo in mora jo dobiti do šestih mesecev po smrti moža.

Vdovam, ki ne morejo zahtevati nobene podpore, se takoj po smrti moža izplača za vdove določena penzija; tiste, ki dobe podporo šest mesecev po smrti moža, dobe dalje po šestih mesecih še penzijo za vdove.

Penzija je jako nizka. Znaša namreč za vdovo:

	Mesečno
vojaka brez šarže	9 — K
prostaka	12 — „
korporala	15 — „
četovodje	18 — „
narednika s plačo do 70 vin.	22 50 „
narednika z višjo plačo	30 — „
kadeta ali praporščaka	37 50 „

Velja samo prava šarža. Če je kdo samo titularni korporal, a drugače le prostak ali nadomestni rezervist, dobi vdova samo najnižjo penzijo.

Dokler je vdova popolnoma nezmožna za zaslužek in hkrati brez sredstev, dobi poleg penzije še donesek 8 K mesečno.

Zneski, ki smo jih navedli v tabeli, v postavi niso navedeni. Penzije določata namreč dve postavi, in sicer tista od 27. aprila 1887 in ona od 19. marca 1907. Starejša postava določa za letno penzijo zneske po 24, 32, 40, 48, 60, 80 in 100 goldinarjev. Novejša postava je zvišala te zneske skoraj dvakrat, torej (v kronah računano) na 72, 96, 120, 144, 180, 240, in 300 kron. Ker pa velja postava tudi za vdove dalje služočih vojakov, ki so umrli ob miru, pa hoče dovoliti vdovam vojnih žrttev višjo penzijo, je v § 24. starejšega zakona določeno: „Vdove dokazano pred sovražnikom dobljenih ran ali vsled vojnih naporov umrlih oseb dobe k normalni letni penziji še petdesetodstotno doklado.“ Dobivajo torej te vdove poleg 72, 96, 120, 144, 180, 240 in 300 kron še polovico več, in iz tega slede potem v tabeli navedeni zneski.

Popolnoma vseeno je, če ima vdova kaj dohodkov ali ne. Penzijo mora dobiti tudi, če je bogata. Če ni dobila žena nobene podpore, se prične penzija s prvim dnem meseca, v katerem je mož umrl ali v katerem ga je vojaška oblastnija proglasila za mrtvega.

Vdova pa seveda nima nobene pravice do penzije, če se neposredno pred odhodom k vojakom ni živela z možem v skupnosti (tudi če ni bila sodnijsko ločena). Če pa dokaže, da ni nje krivda, da se je končala njuna zakonska skupnost, dobi kljub temu podporo.

Dalje ne dobi vdova nikakršne penzije, če se proti možu pred ali po njegovi smrti dokaže take obdolžitve, da bi tudi on sam, če bi ne umrl, ne dobil nobene penzije, to se pravi, če je mož dokazano storil težko hudodelstvo.

(Konec prihodnjik.)

Dopisovanje z vojnimi vjetniki.

Množe se zadnji čas pisma svojcev vojnih vjetnikov, ki se pritožujejo, da tako dolgo ne dobe nobenih vesti, ali da sploh niso do-